

ефективності використання сільськогосподарських угідь, а також збільшення робочої сили з розрахунку на одиницю земельної площі та належний контроль за сівозмiнами й родючістю ґрунтів. Активну участь в цьому процесі мають взяти на себе громадський актив в особі голови, депутатського корпусу, виконкому місцевої ради.

Варто спрямовувати все більшу державну підтримку галузі саме на розвиток фермерських господарств, сільськогосподарської кооперації, будівництво (реконструкцію) тваринницьких комплексів, виробництво плодоовочевої продукції тощо. Також необхідно для сільської молоді збільшувати державне замовлення підготовки й підвищення кваліфікації спеціалістів в аграрних закладах вищої і фахової передвищої освіти, що забезпечить формування й використання трудового потенціалу та впровадження інновацій у галузі в середньо- й довгостроковій перспективі.

Література:

1. Галузеві угоди регулювання соціально-трудоких відносин у сільському господарстві.

URL: <http://profapk.org.ua/cms/legislature/agreement/industry/selo.html> (дата звернення: 03.03.2024).

2. Статистична інформація, публікації. Вебсторінка Держстату України.
URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 03.03.2024).

AI-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВ

Лігоненко Л.О., доктор економічних наук, професор,
Київський національний економічний
університет ім. В. Гетьмана, м. Київ, Україна
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-5597-5487>

Матяш В.С., магістрант,
Київський національний економічний
університет ім. В. Гетьмана, м. Київ, Україна

Формування конкурентних переваг підприємств є критичним чинником успіху в бізнесі та забезпечення його розвитку. Саме тому ця проблематика привертає увагу зарубіжних та вітчизняних науковців протягом більш ніж двох століть.

Сучасна економіка ставить перед підприємствами нові вимоги щодо ефективності та інноваційності їхньої діяльності. Це впливає на зміст їх конкурентної стратегії, яка в значній мірі передбачає цілеспрямовані зусилля по формуванню конкурентних переваг безпосередньо у самому підприємстві за рахунок змін його бізнес-моделі, продуктів та сервісів, взаємодії зі стейкхолдерами, розвитку креативності фахівців тощо.

Штучний інтелект (AI) – це технологія, яка дозволяє миттєво опрацювати великі масиви інформації у режимі онлайн. За допомогою вбудованих алгоритмів він спроможен формувати науково-обґрунтовані варіанти виважених управлінських рішень, побудованих на актуальних даних [1], що сприяє формуванню довготривалих конкурентних переваг.

У сфері бізнесу ключовою стратегічною технологією 2023 року є Generative AI (генеративний штучний інтелект). Цей тип штучного інтелекту може бути вбудованим у бізнес-процеси підприємств і автоматично формувати висновки на основі глибокого аналітичного аналізу даних, а також створювати алгоритми для прийняття рішень.

Generative AI прискорює та полегшує розроблення інновації спеціально для конкретного підприємства. Ця технологія дозволяє комп'ютерам вивчати базові цифрові шаблони (такі як зображення, текст, аудіо) та використовувати результати досліджень як основу для створення нового, унікального контексту. Штучний інтелект, аналізуючи великі обсяги даних будь-якого типу, визначає найбільш оптимальний алгоритм для вирішення задачі, що дозволяє створювати нові технології, що є унікальними для певного підприємства або конкретної ситуації в конкретному середовищі.

За даними DataProt, 37 % підприємств вже використовують штучний інтелект у своїй роботі, як у виробничому циклі, так і в системі управління бізнесом. 90 % провідних компаній світу постійно інвестують у розвиток та впровадження AI-технологій у своїй діяльності, але лише 15 % інтегрували та застосовують їх у свій технологічний процес [2].

Прогнозується, що до 2027 року вартість світового ринку технологій на основі штучного інтелекту досягне 267 млрд доларів США. А до 2030 року штучний інтелект принесе світовій економіці 15,7 трлн доларів США [3] Ці дані підкреслюють важливість та перспективність використання AI-технологій в різних сферах людської діяльності та, зокрема, в бізнесі.

Конкурентоспроможність підприємства сьогодні обумовлюється перш за все його відношенням до клієнтів, встановленням з ними довготривалих партнерських відносин, формуванням клієнтоцентричної бізнес-моделі діяльності. Це обумовлює пріоритетність впровадження AI-технологій у маркетинг, обслуговування та підтримку клієнтів.

Компанії, адаптуючи свої бізнес-процеси та системи управління підприємством до вимог сучасного споживача та технологічних можливостей ринку, автоматизують процеси технічної підтримки клієнтів за допомогою чат-ботів. Це дозволяє прискорити обробку та поліпшити якість відповідей клієнтам, що дозволяє надати відповіді на більшість стандартних питань та розв'язати типові проблеми. Вивільнений час працівників підприємств може бути використаний для розвитку продуктів та послуг, а також розв'язання нетипових індивідуальних проблем.

Завдяки AI-технологіям стає достатньо простим процес аналізу поведінки споживачів та прийняття рішень на основі готових алгоритмів з урахуванням рівня ризику. Цей підхід сприяє прийняттю науково обґрунтованих та економічно доцільних рішень. Такий підхід дозволяє маркетологам більш точно налаштувати свої стратегії та кампанії на основі попереднього аналізу даних про споживачів. Це веде до підвищення ефективності маркетингових заходів та досягнення кращих результатів у залученні та утриманні клієнтів.

Для підвищення конкурентних переваг на ринку та отримання переваг перед конкурентами важливо впровадити нові IT-розробки в операційну діяльність за допомогою компонованої архітектури додатків, відомої як Composable Applications. Це означає вибір та імплементацію сучасних IT-інструментів у технологічний процес та систему управління бізнесом, а потім їх поєднання у єдину систему для забезпечення ефективного функціонування кожного з процесів. Шляхом поєднання цих модулів, IT-спеціалісти розробляють нові програми, які розширюють можливості підприємств. Розроблення таких відокремлених модулів, які можна використовувати багаторазово і адаптувати для різних сфер, допомагає економити час програмістів під час розробки нових програмних рішень [4].

Технології штучного інтелекту використовуються для заміщення рутинних та одноманітних функцій, які виконують люди, що призводить до значного збільшення продуктивності праці. Зокрема, генеративний штучний інтелект дозволяє прискорити та полегшити обробку електронної кореспонденції (e-mail), її сортування залежно від

проблематики тексту та направлення відповідних фахівцям та (або) надання автоматизованої відповіді, якщо відповідно база знань (зразки відповідей) вже наявна. Перш за все це стосується підтримки звернень споживачів та наданням ним швидких та зрозумілих рішень або вирішення скарг чи проблем, з яких вони звертаються.

Всі завдання, для розв'язання яких AI заміщує людські функції, виконуються більш ефективно. За даними Gartner, до 2025 року очікується, що 10% інноваційних підприємств, які впроваджують функцію AI Engineering для оптимізації існуючих AI-технологій у своїх бізнес-процесах, зможуть збільшити ефективність своєї діяльності в 3 рази [5].

Важливо зазначити, що AI не замінює людський фактор, а доповнює його. AI використовується для автоматизації рутинних завдань, звільняючи час для того, щоб фахівці могли зосередитися на більш складних та творчих аспектах роботи..

Важко уявити підприємство без використання хмарних платформ (Cloud-Native Platforms), які замінили фізичні сервери. Використання хмарних платформ відкриває нові можливості для підприємства, зокрема, забезпечує гнучкість та полегшує масштабування бізнес-рішень. Завдяки даним хмарних технологій Big Data, підприємство може приймати ефективні рішення, опираючись на детальний аналіз великих обсягів актуальних даних за допомогою AI-технологій.

Зберігання інформації у хмарних платформах дозволяє підприємству економити на обслуговуванні IT-інфраструктури та забезпечує можливості відновлення даних, що є важливим умовою в умовах зростаючого рівня кіберзлочинності. Кількість підприємств, що використовують хмарні технології є постійно зростаючою. Якщо у 2021 році 40% компаній користувались інфраструктурою хмарних середовищ, то згідно із прогнозними даними Gartner, до 2025 року 95% нових цифрових ініціатив будуть сформовані на базі хмарних технологій [5].

Надзвичайно перспективними визнаються можливості AI у моніторингу та прогнозуванні ринкового середовища. За рахунок вивчення тенденцій ринку, поведінки окремих конкурентів, їх стратегії та тактики (зокрема рекламних звернень, акцій та інших інструментів боротьби за споживача) підприємство зможе скоріше та успішніше адаптувати свої продукти та послуги до потреб споживача та перевершивши сподівання споживачів.

За допомогою AI технологій можлива повна автоматизація кожного етапу бізнес-процесу, що спрощує ведення бізнесу. Ця автоматизація розширює можливості обслуговування клієнтів, дозволяючи їм отримати удосконалені продукти та послуги. Крім того, вона надає можливість виконання завдань персоналом на відстані з повним контролем над усім процесом виробництва.

Впровадження AI у бізнес-діяльність викликає певні побоювання у працівників підприємств та соціуму в цілому щодо можливої заміни людської праці технологічними рішеннями. Проте важливо зауважити, що така цифрова трансформація призводить до змін у структурі кадрового потенціалу та підходу до технологій. Ті операції, які можна замінити на автоматизовані, можуть бути скорочені, що дозволить вивільнити час та сили персоналу на розробку креативних інноваційних рішень, які будуть формувати довгострокові конкурентні переваги. Одночасно виникає потреба у створенні робочих місць для фахівців, які вміють ефективно працювати з цифровими алгоритмами, підвищення кваліфікації наявних працівників для інтеграції AI-технологій з людським досвідом та знаннями.

Таким чином, інтегровані AI-технології можуть стати потужним інструментом для досягнення конкурентних переваг та стабільного розвитку бізнесу в умовах постійних змін на ринку. Нові технології можуть стати інструментом для підвищення продуктивності та якості праці, а також для створення нових можливостей для успіху підприємств. Передумовою цього є розвиток людського капіталу, поширення нових цифрових навичок, щоб працівники могли ефективно співпрацювати з штучним інтелектом та іншими технологічними рішеннями.

AI технології формують передумови стрімкого розвитку сучасного бізнесу та забезпечення його довгострокової конкурентоспроможності, але тільки в разі успішної адаптації та використання цих нових можливостей суб'єктами підприємництва, їх власниками та працівниками, формування відповідної інноваційної культури, підтримки цифрового та інтелектуального лідерства, розвитку талантів та навичок.

Література:

1. Штучний інтелект у бізнесі: переваги впровадження. AIconference. URL: <https://aicconference.com.ua/uk/news/iskusstvenniy-intellekt-v-biznesepreimushchestva-vnedreniya-01410> (дата звернення: 01.03.2024).
2. Bojan Jovanovic. 55 Fascinating AI statistics and trends for 2022. DataProt. URL: <https://dataprot.net/statistics/ai-statistics/> (date of application: 01.03.2024).

3. Artificial Intelligence and Life in 2030 by National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine URL: https://ai10020201023.sites.stanford.edu/sites/g/files/sbiybj18871/files/media/file/ai100report10032016fnl_singles.pdf (date of application: 01.03.2024).

4. McKinsey Global Institute URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work> (date of application: 01.03.2024).

5. Predicts 2024: Gartner's Top Strategic Predictions for 2024 and Beyond. URL: <https://www.gartner.com/en/articles/gartner-s-top-strategic-predictions-for-2024-and-beyond> (date of application: 01.03.2024).

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ З ВИРОБНИЦТВА ЦЕМЕНТУ В УКРАЇНІ

Міщук Г.Ю., доктор економічних наук, професор, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4520-3189>

Віслоух І.В., аспірант, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-4967-6375>

Підприємства з виробництва будівельних матеріалів, зокрема й компанії з виробництва цементу, функціонують у стратегічно важливому виді економічної діяльності. В умовах війни від стабільності виробництва будматеріалів, особливо цементу та бетону, значною мірою залежить швидкість відновлення зруйнованих об'єктів військової та цивільної інфраструктури, можливість будівництва військових об'єктів різного призначення. В післявоєнному відновленні економіки України роль таких підприємств є не менш важливою. Розуміння цього на рівні державного менеджменту втілено в урядовому Плані відновлення України [1], де дві з сімнадцяти національних програм прямо пов'язані з потребою у будівельних матеріалах («Відновлення та модернізація житла та інфраструктури регіонів» та «Відновлення та модернізація соціальної інфраструктури»). Мапа руйнувань, наведена на сайті Плану відновлення, ще більшою мірою доводить актуальність збереження та розвитку підприємств з виробництва цементу, адже з усіх областей України (не враховуючи Крим) лише дві (Івано-Франківська та Чернівецька) не зазнали руйнувань. Інші ж мають руйнування різного масштабу – від однієї школи чи декількох тисяч квадратних кілометрів житла чи кілометрів доріг до справді критичних руйнувань, відновлення яких потребуватиме багато ресурсів.